

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۰۵ ضرب المثل بلوچی

گریش جاسک

مؤلفان : مریم داوری ، دکتر موسی محمودزهی

عضو هیأت علمی دانشگاه ولایت (ایران شهر)

مدیر هنری و اجرایی : صابر صادقی زاده

سرشناسه	داوری، مریم، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	۲۵۵ ضرب المثل بلوچی گویش جاسک / مولفان مریم داوری، موسی محمودزهی؛ مدیر هنری و اجرایی صابر صادقی زاده.
مشخصات نشر	قزوین: کادح، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۵۲ ص.: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۴۹۲۰-۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
یادداشت	چاپ دوم.
یادداشت	واژه نامه
عنوان گسترده	دویست و پنج ضرب المثل بلوچی گویش جاسک
موضوع	ضرب المثل های بلوچی
موضوع	Proverbs, Baluchi
شناسه افزوده	محمودزهی، موسی، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده	صادقی زاده، صابر، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	PIR ۳۲۵۳/۵/۵۲۵۹۱۲
رده بندی دیویی	۳۹۰/۹
شماره کتابشناسی ملی	۴۹۹۲۰

۲۵۵ ضرب المثل بلوچی گویش جاسک

مؤلفان: مریم داوری، دکتر موسی محمودزهی؛

مدیر هنری و اجرایی: صابر صادقی زاده؛

طراح جلد: اردلان سرداریان؛

ناشر: انتشارات کادح؛ نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۷؛

چاپ: چاپخانه استقلال - تهران؛ صحافی: چاپ کهن - تهران؛

تیراژ: ۵۰۰ نسخه؛ شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۴۹۲۰ - ۱ - ۵

کلیه حقوق مادی و معنوی برای مؤلفان محفوظ است. ©

(این کتاب در سال ۱۳۹۳ توسط انتشارات دارالتفسیر - قم یک بار چاپ شده است)

نشانی ناشر: قزوین - خیابان شهید بابایی، ساختمان سپهر، طبقه اول، واحد ۷

تلفن: ۳۳۶۱۲۱۴ - ۰۲۸ پست الکترونیک: Davari@ArefBook.com

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۰	فصل اول: کلیات
۱۰	موقعیت جغرافیایی جاسک
۱۰	جاسک در فرهنگ جغرافیایی ایران
۱۱	جمعیت و مذهب جاسک
۱۲	وضعیت اقتصادی جاسک
۱۴	وضعیت اجتماعی جاسک
۱۴	پیشینه تاریخی جاسک
۱۷	جاذبه های تاریخی - گردشگری جاسک
۲۰	زبان و گویش مردم جاسک
۲۱	زبان بلوچی
۲۷	فصل دوم: تعریف ضرب المثل و ۲۰۵ ضرب المثل جاسکی
۱۱۷	فصل سوم: واژه نامه
۱۲۶	نگاره های رنگی
۱۳۵	جدولها و نمودارها
۱۴۳	نتیجه گیری
۱۴۵	منابع و مآخذ

مقدمه

یکی از مظاهر فرهنگ اصطلاحات است که حکیمانه‌ترین اندرزها، شیرین‌ترین بذله‌ها، سحرترین کنایه‌ها را با خود به همراه دارد. هر یک از ضرب‌المثل‌ها به تنهایی می‌توانند برای یک کتاب بزرگ باشند که در یک جمله‌ی کوتاه و در عین حال خوش‌آهنگ خلاصه شده و به این طریق، گنجینه‌ای پُر بها و سرمایه‌ای بزرگ برای ما به وجود آورده است. در پس هر یک از امثال و اصطلاحات، بخشی از تمدن گذشته‌ی ما و وسعت نظر پدران ما پنهان است.^۱ این امثال، در طی هزاران سال، در میان اقوام مختلف سخن گفته و نشر یافته و در هر سرزمین، بر حسب اختصاصات قومی و فرهنگی و آداب و سنن و مذهب و حتی وضع جغرافیایی و سیاسی آن سرزمین، ویژگی‌های خاص پیدا کرده است.^۲

به طور کلی، ضرب‌المثل‌ها از نوع کلام مجازی است که اجزاء ترکیب کلام در معنی حقیقی خود به کار نمی‌روند. در این نوع کلام، نویسنده و یا گوینده از خواننده و یا شنونده انتظار دارد که با استفاده از دانش پیشین

۱. امیرقلی امینی (مدیر روزنامه‌ی اصفهان): «فرهنگ عوام یا تفسیر امثال و اصطلاحات زبان پارسی»؛ تهران: انتشارات مؤسسه‌ی مطبوعاتی علی‌اکبر علمی، ۱۳۶۹؛ سرآغاز، ص ۵.

۲. ابراهیم شکورزاده‌ی بلوری: «دوازده‌هزارمثل فارسی و سی‌هزارمعدل آن»، (جیب سوم)، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۸۷، ص ۷.

فرهنگی و زبانی خود و دقت و تفکر درباره‌ی ضرب المثل مورد نظر، به رمز گشایی آن پردازد، زیرا کلامی که با استفاده از گفتار مجازی بیان می‌شود، دارای رمزی است که با دقت و تفکر گشوده می‌شود. به همین دلیل، این نوع کلام، تأثیر بیشتری بر خواننده یا شنونده می‌گذارد و به مدت بیشتری در ذهن او می‌ماند.

بخشی از گنجینه‌ی ادبی زبان بلوچی هم، ضرب المثل‌های این زبان است که با سرنوشت تاریخی و فرهنگی این قوم گره خورده است. کاربرد این ضرب المثل‌ها در محاورات روزمره یا در کلام مکتوب، حلاوت خاصی برای شنونده یا خواننده به همراه دارد، و تأثیر مستقیم و غیرمستقیم در اندیشه، احساسات و جهان‌بینی آن‌ها می‌گذارد. به همین دلیل، ضرورت دارد که این گنجینه شفاهی گردآوری شده به نسل‌های بعد منتقل شود.

نویسنده در این کتاب برحسب این ضرورت اقدام به گردآوری و بررسی ضرب المثل‌های گویش بلوچی جاسک، بخشی از ادبیات عامیانه بلوچی را در برمی‌گیرد، پرداخته‌اند.

در این اثر ابتدا ضرب المثل‌ها از طریق مصاحبه با افراد مختلف جمع‌آوری شده است و بعد از آوانگاری دقیق، ابتدا ترجمه تحت الفظی و بعد ترجمه روان انجام شده است و با مراجعه به آثار گوناگون اگر معادلی برای آن مشاهده شده ذکر گردیده و بقیه موارد در پاورقی ذکر شده و در انتها کاربرد آنها ذکر شده است. قابل یادآوری گلچینی از ضرب المثل‌های مشهور در این اثر ذکر شده است. ضرب المثل‌های بسیار بیشتری در ذهن راویان سال‌دیده‌ی جاسک وجود دارد که گردآوری آن‌ها همت فرهنگ‌دوستان و پژوهشگران جوان و فرهیختگان بلوچ را می‌طلبد، تا با جمع‌آوری و احیای فرهنگ عامه، امثال، تمثله‌ها، داستان‌ها و افسانه‌ها، چیستان‌ها و شعرها که در قالب‌های مختلف در جمله بزمی، بزمی و اخلاقی سروده شده‌اند، آن‌ها را مستند کرده و به نسل‌های بعد بپارند؛ پژوهش در امثال و حکم بومی، این امکان را فراهم می‌کند تا محققان به مقایسه‌ی فرهنگ‌ها با یکدیگر نیز پردازند.

کتاب، شامل سه فصل است: فصل اول حاوی کلیاتی در مورد شهرستان جاسک، معرفی زبان بلوچی و گویش‌های آن، و تعریف ضرب المثل. در فصل دوم، که فصل اصلی کتاب است، به بررسی تعداد ۲۰۵ ضرب المثل جاسکی اختصاص دارد که معادل فارسی آن‌ها هم در صورت امکان ارائه شده است.

و فصل سوم، نمونه‌هایی از واژگان این گویش را که در این کتاب به کار رفته‌اند، به عنوان ضمیمه آورده است.

در پایان جا دارد از تلاش‌های آقای ابوطالب مریدی و آقای گمبیلی و همکاری دوستانان فرهنگ و زبان بلوچی و به ویژه بلوچی گویش جاسک که ما را در جهت تدوین هرچه بهتر این کتاب یاری رساندند، تقدیر کنیم.، باشد که این اثر مورد پسند دوستان آن واقع گردد.

مریم داوری / موسی محمودزهی

www.ketab.ir